א)הרי אתה עלי חרם הנודר אסור הריני עליך ואתה עלי שניהם אסורים זה בזה אומותרין בשל עולי בבל ואסורין בשל אותה העיר ואלו הן דברים של עולי בבל הר הבית הלשכות והעזרות ובור של אמצע הדרך ואלו הן של אותה העיר (א) הרחוב ובית הכנסת ובית המרחץ ואי אמרת בירא דשותפי הוא אמאי מותר והתנן ג) בהשותפין שנדרו הנאה זה מזה אסורים ליכנס לחצר לרחוץ בבור (ב) לרחוץ ה"נ והכא במאי עסקינן למלאות מר מדידיה קא ממלא ומר מדידיה קא ממלא וסבר רב נחמן יש ברירה והתנן ג) גהאחין השותפין כשחייבין בקלבון פטורין ממעשר בהמה וכשחייבין במעשר בהמה פטורין מן הקלבון ואמר רב ענן לא שנו אלא שחלקו גדים כנגד טלאים וטלאים כנגד גדים אבל חלקו גדים כנגד גדים וטלאים כנגד טלאים אומר זהו חלקו המגיעו משעה ראשונה לכך ורב נחמן אמר דאפילו חלקו גדים כנגד גדים וטלאים כנגד טלאים אין אומר זה חלקו המגיעו משעה ראשונה לכך אלא דכולי עלמא בירא דהפקרא היא (ג) אלא הכא ד)במגביה מציאה לחבירו קא מיפלגי מר סבר הקנה ומר סבר לא קנה:

מתני' ומי שהיו פירותיו בעיר אחרת וערבו בני אותה העיר (ד) להביא אצלו מפירותיו לא יביאו לו ואם ערב הוא פירותיו כמוהו

מי

הרי אתה עלי חרם. הכי קאמר ליה הרי ממונך עלי כסתם חרמים שהן לבדק הבית הלכך הנודר אסור ליהנות משל המודר דכתיב לא יחל דברו (במדבר ל) ורשאי הוא לאסור עצמו בממון חברו: **ומותרין בדברים של עולי בבל.** שעשו בני הגולה לפי שהפקירום לכל ישראל ונתנום להם ולא להיותם שותפין בו שיהא להם כח לאסור זה חלקו על זה: **של אותה העיר.** שהן דרין בה מפני שהן שותפין בהן והוה אסור מפני חלקו של זה: **הכא במאי עסקינן למלאות.** הא דקתני ובור של אמצע הדרך מותרין לא לכל תשמיש הותרו כגון לירד ולרחוץ בתוכו דבירא דשותפין הוא וכשהתירו למלאות מימיו התירו דסמכינן אברירה ואמרי' מר מדידיה קא ממלא מים שעלו בכדו הן המבוררין מן השמים לחלקו: **האחים השותפין.** אחים שהן שותפין בירושת אביהן: **כשחייבין בקלבון פטורין ממעשר בהמה וכשחייבין במעשר בהמה פטורים מן הקלבון.** כל ישראל הוזקקו לתת מחצית השקל לקרבנות צבור והטילו חכמים עליהם להוסיף מעה קטנה להיות קלבון לפרוטרוט מפני שהן חצאי שקלים חתיכות דקות ונוחין לאבד ופעמים שמחליפין אותן ה)במנים ונותנין הקלבון בחלוף ואף כשמצטרפין שנים לתת שקל שלם הטילו עליהם שני קלבונים שלא לפחות מחבריהם ולמעט את ההקדש אבל האב שוקל בשביל שני בניו שקל שלם ופטור מקלבון שני: מעשר בהמה נוהג בכל שנה בולדות הנולדים ועדר של שותפין פטורים הולדות ממעשר כדתניא בבכורות (דף נו:) כל פטר שגר בהמה אשר יהיה לך (שמות יג) ולא של שותפות ופרכינן והא בבכור כתיב ומשנינן אם אינו ענין לבכור דאיתיה בשותפות דכתיב ובכורות בקרכם וצאנכם (דברים יב) תנהו ענין למעשר יכול אפי' קנו בתפיסת הבית כגון אחין שלא הספיקו לחלוק ירושתן עד שנולדו להם ולדות ת"ל יהיה. הלכך אחים שהן שותפין ששותפותן לאחר חלוקה כגון שחזרו ונשתתפו חייבין בקלבון כשאר שנים המתחברין לשקל שלם ופטורים ממעשר בהמה דשותפין בעלמא נינהו דבטלה לה תפיסת הבית וכשחייבים במעשר בהמה כגון שנשתתפו משנפלה להם הירושה דקיימא תפיסת הבית פטורין מן הקלבון כאילו היה אביהן קיים שממונן אחד ופוטרן יחד: **ואמר רב ענן לא שנו.** דבשביל חלוקה בטלה תפיסת הבית מנייהו: **אלא כשחלקו.** על פי שום בדמים גדים כנגד תישים זקנים או כנגד טלאים דבטלו ו) מהן שם ירושה ונתנו בה תורת לקוחות וכי חזרו ונשתתפו הוו להו כלקח זה בשלו וזה בשלו מן השוק ונתערבו ואין כאן עוד שם תפיסת הבית אלא שם שותפות אבל חלקו טלאים כנגד טלאים וגדים כנגד גדים דזהו משפט ירושה לכל אחד חלק בכל מין ומין אומרים זה חלקו המגיעו דיש ברירה ועדיין שם יורשים עליהן וכשחזרו ונשתתפו חזרה תפיסת הבית למקומה. ויש פותרים הטעם משום לקוחות דתנן הלוקח פטור ממעשר בהמה (בכורות דף נה:) וטעות הוא בידם דכשהולדות לקוחין הן פטורין מלהתעשר אבל הלוקח עשר בהמות וילדו חייבין במעשר והכא לגמרי פטר להו: **אין אומרים כו'.** ופטור. אלמא אין ברירה אלא על כרחך לרב נחמן בירא דהפקרא הוא מדאשתרו ביה מודרי הנאה (ה) גבי מילא ונתן לחברו: **במגביה מציאה לחברו קא מפלגי.** לא גרסינן במגביה מציאה קנה חברו קמפלגי ולא גרס מר סבר קנה חבירו כו' דאם כן קשיא דרב נחמן אדרב נחמן דלאבעי לן לפרושי הכא דרב נחמן סבר קנה חברו דקאמר כרגלי מי שנתמלאו לו ובשנים אוחזין (ב"מ דף י.) אמרינן רב נחמן ורב חסדא דאמרי תרוייהו המגביה מציאה לחברו לא קנה חברו אלא ה"נ במגביה מציאה לחברו קא מפלגי ותו לא. ופי' במגביה מציאה לחברו קא מפלגי ודכולי עלמא לא קנה חבירו בהגבהתו של זה אלא אם קנה המגביה אם לא קנה פליגי רב נחמן סבר לא קנה המגביה דלאו אדעתיה למקני אלא מי שנתמלאו לו קנאם במשיכה כשיקבלם כשבאו לרשותו ודעתו לקנות דכי אמר לא קנה חברו כל זמן שהוא ביד המגביה אמרינן דיכול לומר אני אזכה בה לעצמי אבל משנתנה לו קנה דתנן התם (דף ט:) ואם משנתנה לו אמר זכיתי בה תחלה לא אמר כלום ורב ששת סבר קנה המגביה תחלה ומידו קבלם זה הלכך כרגלי הממלא. ולית דגרס כמו שכתוב בספרים ומפרשין הכי רב נחמן סבר קנה חבירו משנתן לו ורב ששת סבר לא קנה חברו אלא המגביה: **מתני' לא יביאו.** מפירותיו הואיל והוא לא ערב לשם דהכל כרגלי הבעלים: **ואם ערב הוא.** ללכת לשם: **פירותיו כמוהו.** ומותר להביאם:

מי

[**והתנן** השותפין. מגופיה הוי מצי למידק דאסר בה"כ ובית המרחץ מטעם שותפין אלא זאת פשוט יותר]: ה"ג **הכא** במגביה מציאה לחברו קנה חבירו קמפלגי. דרב נחמן אית ליה קנה חברו ולכך קאמר כרגלי מי שנתמלאו לו כו' והקשה רש"י דבהדיא קאמר רב נחמן בפ"ק דב"מ (דף י. ושם) דמגביה מציאה לחברו לא קנה חברו אלא נראה לרש"י דה"ג במגביה מציאה לחברו קמפלגי ותו לא וה"פ רב נחמן סבר לא קנה המגביה דלא היה בדעתו למקני והוי הפקר עד שבאו ליד מי שנתמלאו לו והוא קנאם במשיכה דדעתו היה לקנות ואע"ג דמגביה מציאה לחברו לא קנה חברו היינו כשעודה ביד המגביה לפי דמצי למימר אני זכיתי לעצמי אבל כשנטלה חברו זכה מן ההפקר כיון דמגביה לא הגביה לקנות לו כדתנן התם ואם משנתנה לו אמר אני זכיתי בה תחלה לא אמר כלום לכך הוי כרגלי מי שנתמלאו לו ורב ששת אמר מגביה מציאה לחברו קנה המגביה תחלה וזה קנאה מידו הלכך הוי כרגלי הממלא ודוחק הוא למחוק גרסת הספרים ועוד אין סברא לרב ששת שיקנה המגביה כלא מתכוין לכ"נ לרשב"ם לפרש שיש ליישב גרסת הספרי' ומה שהקשה רש"י לא קשה מידי דשאני התם דקאמר טעמא משום דהוי תופס לבעל חוב במקום שחב לאחרים דאחרים לא ימלאו המליאה אח"כ לפיכך קאמר רב נחמן דלא קנה אבל הכא אית ליה לרב נחמן שפיר דקנה מי שנתמלאו לו דלא הוי חב לאחרים דהא איכא הרבה מים דיכולים אחרים למלאות ועוד אומר ר"ת דיש לקיים גרסת הספרים וה"פ מר סבר המגביה מציאה לחברו קנה חבירו היינו רב ששת ולכך קאמר כרגלי הממלא דמאיזה טעם אמרינן המגביה מציאה לחברו קנה חברו דמגו דזכי לנפשיה זכי נמי לחבריה והואיל ואתי מכחו דין הוא שיהא כרגלי הממלא ור"נ ס"ל לא קנה חברו והשתא ניחא הא דב"מ *דגם הוא לא קנה דלא נתכוון לקנות וא"כ הרי הן הפקר כל זמן שלא באו לידי מי שנתמלאו לו ולכשיבאו לידו יזכה בהן מן ההפקר לפיכך הן כרגליו ז)(לישנא אחרינא במגביה מציאה לחברו קא מפלגי ולא גרסינן מר סבר קנה חברו וכו' דא"כ קשיא דר"נ אדר"נ דמבעיא לפרושי הכא ר"נ סבר קנה חברו דקאמר כרגלי מי שנתמלאו לו ובשנים אוחזין רב נחמן ורב חסדא אמרי תרוייהו המגביה מציאה לחברו לא קנה חברו בהגבהתו של זה ולא קנה המגביה דלאו אדעתיה למקני אלא מי שנתמלאו לו קנאן במשיכה כשיקבלו שיבאו לרשותו ודעתו לקנות דכי אמרינן לא קנה כל זמן שביד המגביה אמר דיכול לומר לו אני אזכה לעצמי בה תחלה אבל משנתנה לו קנה דתנן התם אם משנתנה לו אמר אני זכיתי בה תחלה לא אמר כלום ורב ששת סבר קנה המגביה ומידו קבלה זה הלכך כרגלי הממלא ואית דגרס כמו שכתוב בספרים ומפרש הכי רב נחמן סבר קנה חברו משנתן לו רב ששת סבר לא קנה חברו אלא המגביה לשון הקונטרס):

אלא

עין משפט נר מצוה

נב א מיי' פ"ו מהל' נדרים הלכה ג טוש"ע י"ד סימן רכד סעיף א:

נג ב מיי' שם הלכה ד סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רכו סעיף א:

נד ג מיי' פ"ו מהלכות בכורות הלכה י ופ"ג מהלכות שקלים הלכה ד ה:

נה ד מיי' פ"ו מהלכות בכורות הל' י:

נו ה מיי' פי"ז מהל' גזלה ואבידה הלכה ג טוש"ע ח"מ סימן רסט סעיף א:

נז ו מיי' פ"ה מהלכות יו"ט הלכה יג טוש"ע א"ח סימן שצז סעיף יח:

◆

רבינו חננאל

הרי אתה עלי חרם, ראובן הנודר אסור, הריני עליך ואתה עלי שניהן אסורין, ושניהן מותרין בדבר של עולי בבל (ואסור) [ואסורין] בדבר של אותה העיר. אילו הן דברים של עולי בבל, הר הבית הלשכות והעזרות והבאר שבאמצע הדרך, אלו הן דברים של אותה העיר הרחבה ובה"כ ובית המרחץ והתיבה והספרים. ואי אמרת האי בור של עולי בבל דשותפי הוא אמאי מותרין, והתנן השותפין שנדרו זה מזה הנאה אסורין ליכנס לחצר. ופריק רב נחמן לירד לרחוץ בזה הבאר אסור, דהא בכל הבאר הוא רוחץ ואסור, אבל למלאות מים מתוכו, אמרינן כל אחד מחלק שיש לו בתוכו, כלומר משלו ממלא. ואקשינן וסבר רב נחמן שוה המים ששאב הם הם בעצמן חלקו וכי יש ברירה, והתנן בשקלים סוף פרק ראשון, ובשחיטת חולין פרק ראשון, ובבכורות פרק אחרון, האחין השותפין שחייבין בקולבון פטורין ממעשר בהמה, והן שכבר חלקו, כדתנן בבכורות פרק אחרון חלקו ולבסוף נשתתפו חייבין בקולבון ופטורין ממעשר בהמה. פירוש חייבין בקולבון, דכיון דחלקו נעשו כרחוקין, ותנן השוקל על ידו ועל יד חבירו חייב בקולבון ופטור ממעשר [בהמה]. דכיון דחלקו הרי הן כלקוחות, ותנן הלקוח או שנותן לו במתנה פטור ממעשר בהמה. ושחייבין במעשר בהמה, שעדיין לא חלקו, וירשו בהמה או קנו ועדיין לא חלקו, חייבין במעשר בהמה. דתנן קנו בתפיסת הבית חייבין ואם לאו פטורין, ופטורין מן הקולבון, כי ממון אחד הביאו הסלע, כי עדיין לא חלקו, כך היתה חובת קולבן, אם היו אחים ולא חלקו וקנו מתפיסת הבית (או) [אם] הביאו שניהן סלע פטור מן הקולבון. ואמרינן התם בבכורות פטורין בזה ובזה, שחלקו בבהמה ולא חלקו בכספים, א) אע"ג דחלקו בהמה גלו דעתייהו דלמיפלג קיימי וליחייבו בקולבון קמ"ל. ואמר רב ענן לא שנו [אם] חלקו האחין פטורין ממעשר בהמה, אלא בזמן שחלקו גדיים כנגד טלאים כו', ורב נחמן אמר אפילו חלקו גדיים כנגד גדיים וטלאים כנגד טלאים אין אומר זה הוא חלקו המגיעו משעה ראשונה לכך, והנה רב נחמן לית ליה ברירה. ופרקינן אלא דכ"ע באר של עולי בבל הפקירא הוא, ובמגביה מציאה לחבירו פליגי, רב נחמן סבר המגביה מציאה לחבירו, כיון דבשעת הגבהה אדעתא דחבריה קמגבהה לה, קנה חבירו. וכן שמעתא סלקא בשנים אוחזין בטלית. ורב ששת סבר לא קנה. וקי"ל כרב נחמן. ת"ש מי שזימן לו אורחים כו' קתני מיהא אם זיכה להם יוליכו עמהן. ופריק רב ששת זיכה שאני. [מתני'] מי שהיו לו פירותיו בעיר אחרת ועירבו בני אותה העיר לבוא אצלו. לא יביאו לו מפירותיו, ואם עירב פירותיו כמוהו.

א) נ"ל וקמ"ל דאע"ג דחלקו בבהמה פריך בגלו דעתייהו וכו'.

מסורת הש"ס

א) נדרים ה. מז:, ב) נדרים מה: ב"ק נא: ב"ב נז:, ג) חולין קה: בכורות נו: [שקלים פ"א מ"ז], ד) [ב"מ ח. י.], ה) ס"א במעות, ו) בס"א: נטלו, ז) רש"ל מ"ז.

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' של אותה העיר הרחבה ובית המרחץ ובית הכנסת ואי כנ"ל: (ב) שם לרחוץ בבור הכי נמי כנ"ל ותיבת לרחוץ נמחק: (ג) שם דהפקרא היא והכא במגביה כנ"ל ותיבת אלא נמחק: (ד) שם במשנה וערבו בני אותה העיר לבא אצלו לא יביאו לו מפירותיו ואם ערב הוא פירותיו כמוהו כנ"ל: (ה) רש"י ד"ה אין אומרים וכו' מודרי הנאה והכא נמי:

◆

גליון הש"ס

תוס' ד"ה הכא במגביה וכו' דגם הוא לא קנה. עי' ע"ז דף סב ע"א תוספות ד"ה לקוט:

◆

מוסף רש"י

אסורים ליכנס לחצר. בחצר של שניהן, דכל חד אסור בדריסת הרגל של חבירו, וקא סבר אין ברירה, דלימור האי לחלק חבירו עייל והאי לחלק חבירו עייל (נדרים מה:). של זמן שלא חלקו את החצר, נכנס כל אחד בחלק חבירו וקם ליה בלא יחל דברו, שהרי נהנה מחבירו, שעומד בחצרו (רשב"ם ב"ב נז:). **כשחייבין בקלבון.** שחלקו נכסי אביהן ואחר כך נשתתפו ואם שוקלין סלע שלם לשני חצאי שקליהם כאחד יהו חייבין לתת כל אחד ואחד מעה קטנה לקלבון, דהא שני ממונות הן והרי הן כשאר בני אדם שהשוקל שקלו נותן עמו קלבון, והיינו קלבון להכרע, וי"א לחילוף, שאין שני חצאי סלע יוצאין כסלע בלא חילוף מועט, והואיל ורוב בני אדם נותנין כל אחד מחצית הסלע וקלבונו עמו, כי מצטרפי נמי שנים ייהבי סלע שלם יהבי נמי קלבון, והני אחין שחלקו וחזרו ונשתתפו דהכא הן כשאר שותפין דעלמא וחייבין בקלבון (בכורות נו:). **פטורין ממעשר בהמה.** כל הנולדים להם כל ימי שותפותם, שהשותפות פוטר ממעשר בהמה כבכורות בפרק בתרא (נו:) יהיה לך ולא של שותפות, והתם מוקי ליה לאוקי קרא במעשר, ואע"ג דבבכורות כתיב (חולין קה.). **וכשחייבין במעשר בהמה.** כגון אם לא חלקו מעולם חייבין במעשר בהמה לעשר כל הנולדים להם כל ימי שותפות, דאמר התם יכול אפילו קנו בתפוסת הבית תלמוד לומר יהיה (שם). **פטורין מן הקלבון.** לגמרי, שהשוקלין בין שניהם שקל שלם, שממון אביהם בחזקתו עומד, ואביהם השוקל על בניו או על אחד מבני עירו ופוטרן בשלו, פטור מן הקלבון, דתנן בשקלים (פ"א מ"ז) השוקל על יד עני או על יד שכנו או על יד בן עירו פטור, וכגון נמי אין מלות שקליהם עליו והוה ליה כשכנו וכבן עירו (חולין קה.). **לא שנו.** דהוית שותפות להיפטר ממעשר בהמה כי חזרו ונשתתפו, **אלא שחלקו.** בשומא, **גדים כנגד טלאים וטלאים כנגד גדים.** לפי שוויין, דהתם ליכא למימר זה חלקו המגיע בשעת מיתת אביהם, דודאי בשעת מיתה זכה זה בחצי הגדיים ובחצי הטלאים וזה בחצי הגדיים ובחצי הטלאים, הלכך השתא קנין הוא, שזה קונה מזה, והולדות שישנן בשעת חלוקה פטורין ממעשר בהמה משום לקוח, ואותן העתידים לבא פטורין משום שותפות (בכורות נו:). **אבל חלקו גדים כנגד גדים וטלאים כנגד טלאים.** אמרינן יש ברירה וזה חלק המגיע לכל אחד ממיתת אביו ועדיין ירושה היא ושם ירושה עליהן וכי חזרו ונשתתפו הדרא לה תפיסת הבית כמרישא ולא שותפות הוא, הלכך ולדות שישנן בשעת חלוקה אין פטורין משום לקוח ולא העתידין לבא פטורין משום שותפות (שם). **אפילו חלקו כו'.** אין ברירה והוי מרישא לקוחות והדר שותפין (שם).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones